

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ BLOCKCHAIN У СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Тарас Романович ЗАЙКА,

*аспірант відділу організації
освітньої-наукової підготовки
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Технологія Blockchain, яка виникла як інноваційна платформа для забезпечення надійності транзакцій у фінансовій сфері, поступово проникає у різні сектори економіки та державного управління. Її ключові переваги — прозорість, незмінність даних та високий рівень безпеки — викликають інтерес з боку органів публічної влади, особливо у контексті вдосконалення електронного документообігу. Водночас, впровадження Blockchain у державні системи вимагає ретельного аналізу правових аспектів, зокрема щодо захисту персональних даних, електронних доказів та нормативного регулювання нових технологій.

Інтеграція технології Blockchain у системи електронного документообігу органів публічної влади пов'язана з низкою нормативно-правових викликів, які необхідно враховувати для забезпечення її ефективного та правомірного використання. Одним із головних бар'єрів є відсутність комплексного законодавчого регулювання, яке б охоплювало особливості роботи з розподіленими реєстрами. У багатьох державах, включаючи Україну, чинні нормативні акти не враховують специфіку Blockchain, а наявні регулювання в галузі електронного документообігу, цифрових підписів чи захисту даних лише частково охоплюють потреби нової технології. Особливої уваги потребує питання незмінності даних, яке є ключовим елементом роботи Blockchain. Ця властивість, що забезпечує прозорість і достовірність інформації, може вступати в конфлікт із вимогами міжнародних та національних нормативних актів. Наприклад, європейський Загальний регламент про захист даних (GDPR) містить норму про "право на забуття", яке передбачає можливість видалення персональних даних на вимогу суб'єкта. У випадку Blockchain реалізація цього права є надзвичайно складною або навіть неможливою через технічну архітектуру технології. Це створює правову колізію, яка вимагає адаптації існуючого законодавства до технологічних реалій або розробки альтернативних механізмів забезпечення приватності. Іншою значною проблемою є правовий статус електронних документів, що зберігаються в блокчейні. Для того щоб документи, зафіксовані в децентралізованому реєстрі, мали юридичну силу, необхідно створити нормативні вимоги до їх форми, способів верифікації та використання у правовідносинах. Такі зміни потребують детального аналізу та внесення коректив до існуючих стандартів електронного документообігу, щоб уникнути суперечностей між нормативними вимогами та технічними особливостями Blockchain. Ще одним викликом є регулювання публічного доступу до да-

них у системах, побудованих на технології Blockchain. Органи публічної влади повинні забезпечувати баланс між відкритістю інформації для громадян і конфіденційністю персональних даних, яка гарантована правовими нормами. Для цього необхідно розробити механізми обмеження доступу до чутливих даних без порушення принципу прозорості, що є основоположним для публічного управління. Ця задача є особливо актуальною у контексті зростання обсягів персональних даних, які обробляються органами державної влади.

На нашу думку, ефективна інтеграція Blockchain у публічне управління можлива лише за умов вирішення існуючих правових колізій, що виникають у процесі впровадження цієї технології. Для цього необхідно не лише вдосконалити чинне законодавство, а й розробити нові підходи до нормативного регулювання, які відповідатимуть як технічним особливостям Blockchain, так і потребам суспільства.

Інтеграція технології Blockchain у документообіг органів публічної влади є перспективним напрямом, що здатен трансформувати підходи до управління інформацією та забезпечення прозорості. Водночас, ефективне впровадження цієї технології вимагає ретельного правового опрацювання і створення нормативної бази, яка враховуватиме специфічні особливості розподілених реєстрів. Основним завданням є розробка законодавчих актів, які регламентуватимуть технічні та юридичні аспекти використання Blockchain у державному секторі. Ці акти повинні встановлювати вимоги до технічної архітектури, яка забезпечить сумісність Blockchain з існуючими державними інформаційними системами. Це необхідно для створення єдиного інформаційного простору, де всі реєстри та бази даних можуть ефективно взаємодіяти. Особливої уваги заслуговує питання безпеки даних, адже Blockchain має значний потенціал у захисті інформації від несанкціонованого втручання чи втрати. Регулювання має включати стандарти кіберзахисту, протоколи автентифікації та забезпечення конфіденційності даних. Водночас необхідно визначити чіткі процедури для перевірки та підтвердження юридичної сили електронних доказів, які зберігаються у Blockchain. У цьому контексті важливо, щоб судові інституції мали правову основу для прийняття записів у розподілених реєстрах як доказів, що потребує змін у цивільному та кримінальному процесуальному законодавстві. Практичне використання Blockchain у державних системах вже демонструє свою ефективність у країнах, які впроваджують цю технологію для вдосконалення адміністративних процесів. Наприклад, у сфері реєстрації актів цивільного стану Blockchain забезпечує збереження достовірних записів, які не можуть бути змінені без відповідного підтвердження. У земельному кадастрі ця технологія дозволяє уникнути конфліктів щодо прав власності, оскільки всі транзакції фіксуються і залишаються доступними для перевірки. Вибірчий процес також може отримати значні переваги завдяки Blockchain, оскільки забезпечується прозорість голосування і унеможливується фальсифікація результатів. Для успішного впровадження Blockchain важливо адаптувати процедури діловодства, щоб забезпечити юридичну значущість електронних записів. Це вимагає перегляду підходів до оформлення документів, а також створення системи сертифікації, яка

гарантуватиме автентичність записів у Blockchain. Визнання таких записів юридично значущими сприятиме широкому використанню цієї технології у публічному управлінні. Одночасно необхідно продовжувати розвивати національні стандарти електронного урядування, що забезпечать єдність правового поля і технічної бази для державних органів.

Ми вважаємо, що забезпечення правової визначеності та впровадження нових нормативних механізмів дозволить органам публічної влади максимально ефективно використовувати переваги Blockchain. Це сприятиме підвищенню довіри громадян до публічного управління, оптимізації державних процесів і покращенню якості надання адміністративних послуг.